השיעור השבועי
מאת הרב שניאור אשכנזי

השיעור המלא באתר
haravshneor.co.il

החיים הם שיר: איך תוכחה כהאזינו הפכה לשירה?

כיצד פרשת האזינו מוצגת בתורה בצורת שירה נעימה ומושכת את הלב והלוא מדובר בתוכחה חמורה מאין כמותה? האם מישהו היה מעלה בדעתו לשיר את פרשת התוכחה בבחקתי או כי תבוא? הרי קוראים אותה בשקט ומעלים את הבעל קורא כדי שהקללות לא יחולו על העולה, חלילה?

ב"ה | פרשת האזינו - סוכות | תשפ"ב

תקופה ארוכה שאני עומד בקשר עם אדם שחייו חרבו עליו. הוא מתמודד עם שרשרת צרות שפירקה את חייו לחלוטין. נוצר נתק בינו ובין אשתו, ילדיו צריכים לבחור בכל חג האם ללכת לאבא או לאימא, ובנוסף הוא מתמודד עם קשיים חמורים בפרנסה ששוברים את הביטחון העצמי שלו. כל שיחה אתו מפילה את רוחי ומדכדכת לכמה ימים.

בערב החג שוחחנו שוב והוא זעק באוזניי: איך זה יכול להיות? איך החיים יכולים להיות כל לא צודקים? מה הקב"ה רוצה ממני? כיצד עלי לחנך ילדים בתוך כל התסבוכת הזו?

אני שומע אותו כבר זמן רב ובעיקר בוכה אתו ביחד. אין לי הרבה מה לומר לו מלבד לזעוק לקב"ה שירחם עליו ויהפוך את הקללה לברכה. אבל בפעם האחרונה ששוחחנו, בערב ראש השנה הזה, יצאו לי פתאום מילים מהפה שהפתיעו גם אותי. כנראה בעקבות הכנת השיעור שנלמד עכשיו אמרתי: "שלמה יקר, החיים הם סיפור ארוך וכל קטע בחיים הוא פרק אחד מתוך הספר. כשאתה תקוע בתוך פרק אחד, נדמה לך שהוא היחיד ואין בלתו. אבל אם מוצאים את הכוחות להתעלות מעל הכאב ולהפוך את הדפים, מגלים שהסיפור נמשך והוא מוביל למקום נהדר".

ואז נזכרתי שהיה כבר מישהו שאמר את זה קודם. הוא אמנם לא היה יהודי, אבל הביא תועלת להרבה יהודים ופרקי חייו הסוערים האירו בו את תובנת השיא של החיים: סטיב ג'ובס הוא אחד האנשים ששינו את החיים של כל אחד מאיתנו. הוא נוכח אצלנו בתוך הכיס. בתור מנכ"ל אפל הוביל את המצאת המחשב הפופולרי הראשון (אפל 2), ומאוחר יותר את המצאת האייפון והאייפד.

כמה שנים לפני שנפטר ממחלה קשה בגיל 56 הוא נתן את נאום חייו[1]: "בגיל 17 הוצאתי את כל החסכונות של הורי כדי ללמוד ב"ריד קולג'" בפורטלנד, אחת המכללות היקרות בארצות הברית. אחרי חצי שנה לא הבנתי מה אני עושה שם. המרצים היו משעממים והנושאים בנאליים. נשרתי מהלימודים וחיפשתי דרך להתקיים. ישנתי על רצפה בחדר של חבר ואספתי בקבוקי קולה ברחוב כדי להחזיר אותם כפיקדון תמורת 5 סנט ולקנות אוכל. מדי יום ראשון צעדתי 5 קילומטר כדי לקבל ארוחה מבושלת במקדש כלשהו.

"כששקעתי בייאוש מישהו הציע לי להצטרף ללימודי 'קליגרפיה', אמנות קישוט האותיות, משהו כמו (להבדיל) כתיבת אותיות סת"ם. לא היה דבר רחוק מזה לחלומות שלי, אבל לא היה משהו אחר. למדתי צורות של פונטים, אותיות מסולסלות ומרווחים בין אותיות. חלפו עשר שנים וכשהקמתי את אפל, הפך הלימוד לנכס יקר ערך. לפתע נוצרה האפשרות להכניס את האומנות לתוך מחשב ולייצר אותיות אלקטרוניות בצורות שונות ובמרווחים נוחים וכך לשנות את דרך הקריאה של כל אדם בעולם.

"המסקנה שלי היא: החיים הם רצף של נקודות שכל אחת מובילה אל השנייה. הם מגדל שכל קומה מחזיקה את זו שמעליה. אי אפשר להבין את הנקודות בהווה, אלא רק במבט לאחור אפשר לצרף את הנקודות אחת לשנייה ולהבין את התרומה של כל אחת מהן לחיינו. מה שחשוב הוא להיות בכל שלב הכי טובים שאפשר ובעתיד לקצור את פירות ההשקעה".

כדי להבין את העניין היטב ולמצוא את המקורות היהודיים לו, הבה נעסוק בשתי שאלות ענקיות ומרתקות. אין יפות ומושכות

1 ראה: https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000688543.

את הלב מהן ושתיהן מובילות יחד אל אותה המסקנה. הראשונה קשורה לפרשת השבוע, האזינו, והשנייה חוקרת את יסוד התשתית של חג הסוכות הבא עלינו לטובה.

הראשונה: איך פרשת "האזינו" הפכה להיות שירה נרגשת? כיצד פרשת האזינו מוצגת בתורה בצורת שירה נעימה ומושכת את הלב והלוא מדובר בתוכחה חמורה מאין כמותה? בכל התורה כולה לא מתואר עתיד כה נורא לישראל כפי שצופה משה בשירת האזינו? די להזכיר את הנבואה אודות הימים בהם הזעם האלוקי יגיע למפלס כזה בו יחליט לכלות את ישראל היל"ת והדבר היחידי שיעצור אותו הוא "מה יאמרו הגויים"? "לולי כעס אויב אגור, פן ינכרו צרימו"?

האם מישהו היה מעלה בדעתו לשיר את פרשת התוכחה בבחקתי או כי תבוא? הרי קוראים אותה בשקט ומעלים את הבעל קורא כדי שהקללות לא יחולו על העולה, חלילה? למי יש מצב רוח לשיר כשקוראים עתידות כאלו? ומה עושה כל כך טוב על הלב?

אתם מכירים את זה: ילד נכנס הביתה עם תעודת סוף שנה. אבא נחרד לראות ציונים קטסטרופליים: חמש בתנ"ך, שש במתמטיקה. השורה האחרונה בתעודה הייתה חיובית: זמרה – 10.

כאן איבד אבא סבלנות והוריד לו סטירה. "למה אתה מרביץ לי היכן שסוף-סוף הצלחתי?" התפלא הילד? -"תגיד לי", צרח האבא, "איך עם תעודה כזו יש לך מצב רוח לשיר?!...".

השאלה השנייה בה נעסוק בסוף השיעור: מה פתאום אנשים מכובדים שעמלו שנים להגיע לבית, מקבלים החלטה לעזוב אותו ולעבור לאוהל מט ליפול? מי נוטש ארבע קירות לטובת סוכה רעועה?

הפלא העצום על מצוות הסוכה היא הטעם התמוה שנותן לו רבי עקיבא והוא ההסבר שמתאים יותר בפשט המילים בתורה: מצוות הסוכה נועדה להזכיר את האוהלים הרעועים עימם נדדו בני ישראל ארבעים שנה במדבר. הסוכה מזכירה תקופה לא הכי מוצלחת בחיי אבותינו, בהם נעו ונדו ברוח ולא ממש ידעו מה יהיה מחר בבוקר. וכל אחד תמה: לשם מה התכנסנו? אחרי שכבר זכינו להגיע לאדמה קבועה ויציבה, מי שב אחורה לציין את הימים הנחשלים?!

איפה האירוע הזה לעומת הנסים המהממים שאירעו בחגים האחרים: בפסח הדהמנו את העולם ושברנו את פרעה, בשבועות שינינו את העולם וקיבלנו את התורה, ואילו בסוכות מה?! גרנו באוהלים?! הרבה עמים נוודים גרים באוהלים והם אינם מתגאים בכך. להיפך, מפלגה ערבית נכנסה עכשיו לקואליציה רק כדי לדרוש לעצמם מעבר מפחונים ארעיים ליישובי קבע...

מה אפוא סוד השירה? ואיך שרים על השבריריות של החיים?

ב. נתחיל עם שירת האזינו: ביומו האחרון בעולם הזה, משה רבנו מצווה את המצווה האחרונה בתרי"ג המצוות. זאת ההוראה שחותמת ארבעים שנה של חיבור עילאי בין שמים לארץ.

1. **דברים לא,יט:** ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם.

זה מדהים: מלבד מצוות המזוזה – לכתוב את פרשיות שמע ישראל ווהיה אם שמוע – לא ניתנה מצווה לכתוב שום דבר. לא הצטווינו לחקוק בכתב את מצוות יום הכיפורים ושבת, והנה מפתיע משה עם הוראה אחרונה: על כל אחד לכתוב לעצמו את השירה כדי להעמיד אותה לנצח מול עיניו.

מהי השירה המדוברת?

רש"י: 'האזינו השמים' עד 'וכפר אדמתו עמו'.

מצווה לכתוב את 43 פסוקי שירת האזינו, שמשה יתחיל מיד לומר ולשורר אותם. הרמב"ם הולך צעד קדימה ולומד שמצווה לכתוב את כל ספר התורה לכל אדם מישראל: היות שאסור לכתוב פרשה אחת ויחידה בתורה (מלבד הוראה מיוחדת לגבי המזוזה), לכן מצוות השירה רומזת למצוות כתיבת התורה כולה לכל אחד ואחד. כך **שבזכות שירת האזינו הפכה התורה כולה להיות ספר פרטי ואישי. השירה הזאת היא הבסיס לקשר האינדיבידואלי של כל יחיד מישראל עם התורה.**

רמב"ם כתיבת ספר תורה ז,א: מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר '**ועתה כתבו לכם את השירה**', כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות. ואע"פ שהניחו לו אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו.[2]

כמובן, חשיבותה של השירה באה לידי ביטוי בצורה המיוחדת והחריגה שלה: "שירה". משה רבנו עוזב את צורת הכתיבה הרגילה ועובר לדבר בצורה שונה לחלוטין. המטרה בכך היא להעצים את חשיבותה ולהדגיש את הייחודיות שלה על כל התורה.

ייחודיות השירה באה לידי ביטוי בשני פרטים: א. מבנה הפסוקים הוא שירי ולא סיפורי (פרוזה). משה עוזב את הצורה שהיה רגיל לדבר בה, בסיפור רצוף עם פסוקים ארוכים שתואמים את אופי הסיפור, וכאן עובר לשיר: הפסוקים כתובים בשורות קצרות בצורת חרוזים, השפה היא פיוטית גבוהה, וכך בספר התורה עצמו כתובה השירה בשני טורים מקבילים כדי להדגיש את החריזה בין המשפטים.

רמב"ן: ויקראה 'שירה' כי ישראל יאמרוה תמיד בשיר וב־זמרה, וכן נכתבה כשירה, כי השירים ייכתבו בהם הפסק במקומות הנעימה.

ב. יתירה מכך: **השירה הייתה מנוגנת ממש כנעימת הלל ותודה.**

2 ידועה השאלה כיצד מקיימים היום מצוות כתיבת ספר תורה לכל אחד? וגם לא ראינו בדורו של משה עצמו וכן אצל גדולי ישראל בכל הדורות שכל אחד יקפיד לכתוב ספר תורה לעצמו? הרבי מבאר (לקו"ש כד/178) כי בוודאי לכל אחד יש בעלות בספר תורה, והוא בספר התורה של הקהילה ובית הכנסת שלכל אחד יש שייכות בו. וזה מה שעשה משה רבנו בעצמו שביום מותו העניק 13 ספרי תורה לכל אחד מהשבטים וכך נתן לכל יהודי שייכות פרטית לספר התורה.

מדי שבת היו הלויים שרים בבית המקדש בניגון את פסוקי האזינו. היו מחלקים את השירה לשישה חלקים, כמו חלוקת שש העליות הראשונות בפרשת האזינו, ומדי שבת אחרי הקרבת קרבן המוסף היו שרים פרק אחד מתוך הפרשה ואחרי שש שבתות מסיימים את כל השירה וחוזר חלילה. חלוקת הפרשה לשישה חלקים מפורסמת בראשי התיבות "הזי"ו ל"ך". אלו ראשי התיבות של הפסוקים הפותחים את העליות לתורה: ראשון: "האזינו השמים ואדברה", שני: "זכור ימות עולם", שלישי: "ירכיבהו על במתי ארץ" וכו'.

תמידין ומוספין ו: במוספי שבת אומרים שירת האזינו וחולקין אותה לששה פרקים: 'הזי"ו ל"ך' כדרך שקוראין אותה ששה בבית הכנסת (ראשון: 'האזינו השמים ואדברה', שני: 'זכור ימות עולם', שלישי: ירכיבהו על במתי ארץ'), ואומרין פרק בכל שבת, גמרו השירה בששה שבתות חוזרין לראש.

חשיבותה של השירה באה לידי ביטוי גם במסורת מיוחדת בקרב חסידי חב"ד בשם המהר"ל מפראג (ספר הזכרונות פרק כט), לפיה כל אחד צריך להיות בקי בעל פה בשירת האזינו ולאומרה מעת לעת והיא סגולה להצלחה ולאריכות ימים. הרבי הקודם מספר על סוחרים שהיו אומרים כמה פעמים ביום את שירת האזינו.

אבל מה תכלית השירה הזו? מה יש בה שכל אחד חייב לכותבה? ולמה החריגו אותה בצורת כתיבתה? משה רבנו מגלה את הסוד ומנמק במילים חריפות את תכליתה של השירה:

2. דברים לא: למען תהיה לי השירה הזאת לְעֵד בבני ישראל: כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבתיו זבת חלב ודבש ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים ועבדום ונאצוני והפר את בריתי: והיה כי תמצאן אתו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד, כי לא תשכח מפי זרעו, כי ידעתי את יצרו אשר הוא עשה היום בטרם אביאנו אל הארץ אשר נשבעתי

לא נעים לומר, אבל השירה היא **קיצור תולדות ישראל בגלות.** היא נבואת זעם בתור **מבוא לצרות** שיבואו עלינו ותכליתה לנחם ולומר: הכל צפוי מראש. אל תקשיבו בעתיד לנוצרים שיאמרו כי חורבן הבית מעיד שעזב אתכם ה', לא ולא!, הצרות הן לא תאונה, הן לא סטייה מהמסלול, אלא הכול צפוי מראש: אנו נבגוד בחסדים הגדולים שעשה ה' בהביאנו אל הארץ וניזרק לגלות נוראה בעולם הגדול. ואולם הכל מתוכנן כדי להשיב אותנו למסלול, ובסופו של דבר 'לא תישכח התורה מפי זרעו', והקב"ה ישיב אותנו ארצה ויעשה נקמה אדירה בגויים.

רמב"ן לב,מ: אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה אבל לא ישביתנו ... השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינים. וכך הזכירו במדרש ספרי: גדולה שירה זו שיש בה עכשיו ויש בה לשעבר ויש בה לעתיד לבוא ויש בה בעולם הזה ויש בה לעולם הבא. ולזה רמז הכתוב 'ויבוא משה וידבר את **כל** דברי השירה הזאת' - הזכיר 'כל' להגיד שהיא כוללת כל העתידות למו וגם אם היא קטנה בדיבור.

משה נוקט במילים מבהילות אודות הצפוי לנו, כמו הבטחות הזעם "אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם" ורש"י מפרש: אזרוק אותם בפינות נידחות של העולם, כמו תבואה מאוסה שמשליכים אותה ב'פיאת' השדה - בצידי השדה. הוא ממשיך: "לולי כעס אויב אגור", אם לא חילול ה' של הגויים, הייתי משמיד אותם כליל ח"ו.

ישנו סיפור מבהיל הממחיש את דברי הרמב"ן, עד כמה השירה היא נבואה מופלאה שכוללת **הכול!**, את כל תולדותינו מאז ועד עכשיו, ויתירה מכך: אפילו את תולדות **הפרט** של **כל איש ואישה**, מאז ועד הגאולה העתידה לבוא בקרוב ממש. הסיפור הובא בארוכה בסדר הדורות והרבי ציטט את כל פרטיו בהתוועדות פרשת האזינו תשמ"ב וציין ששמע אותו מהמלמד שלו כשלמדו האזינו:

לרמב"ן היה תלמיד חשוב ושמו רבי אבנר. באחד הימים נטש את רבו והמיר את דתו. הוא התקדם בסולם המעלות והפך להיות שר חשוב בכל הארץ. ביום כיפור ציווה את הרמב"ן לצאת מבית הכנסת ולבוא לפניו והרג חזיר וניתח ובישל אותו ואכלו. הוא השתחץ לפני הרמב"ן שעבר כעת חמש לאווים שחייבים עליהם כרת. הרמב"ן תיקן אותו שעבר ארבע לאווים, הוא בא להתווכח ולהוכיח כדעתו מכל התורה כולה, אבל הרמבן נתן בו מבט חריף שהשתיק אותו.

הרמב"ן שאל מה קרה לו? הוא אמר: "שמעתי ממך משפט הזוי ובגללו הבנתי שהכל שקר ח"ו. אמרת שבפרשת האזינו כלולים 'כל המצוות וכל הדברים שבעולם' וזאת מציאות בלתי אפשרית. ואדרבה, אם הנך עומד בדיבורך, תראה לי איפה רמוז שמי בפרשת האזינו?". הרמב"ן עמד להתפלל בקרן זוית וחזר ואמר: "בפסוק 'אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם', האות השלישית בכל מילה מרכיבה את הרצף 'ר' אבנר'".

שמע האיש ונחרד ושאל מה תקנתי? אמר הרמב"ן: "הנה שמעת דברי הפסוק - 'אשביתה מאנוש זכרם'". הבין ר' אבנר דברי רבו והלך אל הים ולקח ספינה ולא נודע מה עלה בגורלו.

ואחרי ההקדמה הזו שואל כל אחד: **איפה השירה?** היכן השבח? האם מישהו היה מעלה בדעתו לשיר את פסוקי התוכחה בכי תבוא שקראנו לפני שבועיים?! נכון שהכל אמת והכל התקיים, אבל האם ההיסטוריה שלנו כל כך מאושרת שראוי לשיר אותה?! האם אפשר לדמות זאת לשתי השירות האחרות בתורה - שירת הים ושירת הבאר - שמתארות מציאות מופלאה של נסים וניצחונות?!

הרי הגמרא אומרת שיש הזדמנויות שלא מתאים לומר בהן שירה כמו 'מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?!' או ברוח הימים הללו: "שאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה מפני מה אין אומרים שירה בראש השנה ויום הכיפורים? אמר להם: אפשר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני ואתם אומרים שירה?!" איך אפשר, אם כן, לשיר את צרות הגלות?

הרבי מליובאוויטש מעלה תובנה מופלאה אודות ייחודיותה של השירה הזו על פני התוכחות האחרות בתורה - שהופכת את כולה לשיר, ואת החיים עצמם לשיר אחד של דבקות בחי העולמים.

ג. הסוד של פרשת האזינו נמצא **במבנה השלם שלה**. משה משרטט מסלול שלם מהעבר אל העתיד הסופי ומדגיש **כיצד כל שלב**

מוביל אל השלב הבא. בעוד שבפרשיות התוכחה האחרות מבודדת התורה את הקללות ומגישה אותן בפני עצמן, כאן הייסורים מוצגים כחלק מתמונה שלמה: כחלק ממסלול שמוביל אל הגאולה השלמה.

וכאן טמונה השמחה: בהבנה שלכל רגע יש משמעות ותכלית והוא עצמו מחולל משהו לקראת העתיד הטוב. בחיים ישנם רגעים קשים, היהדות אינה אומרת שהכל טוב. איננו מכחישים את המציאות ואת הכאב, אבל במקום לדבר על סבל - התורה מדברת על **סבלנות**. המילה "סבלנות" פירושה "סבל עם משמעות". הבנה שכל רקע נועד לקדם אותנו לקראת הגאולה - אם רק נבין נכון את הפוטנציאל שלו.

אנו הולכים בדרך ארוכה ובדרך מתרחשות טעויות. אבא אוהב צריך גם להעניש, אבל העונש אינו מנותק מההתקדמות. הוא לא רגע של עצירה ונסיגה. להיפך: הוא חלק מהמסלול שנועד להשיב אותנו לדרך הישר ולהתקדם הלאה. כך התוכחה אינה צריכה להיקרא במנגינה של איום, אלא כעידוד: **אל תעצרו בדרך ותראגו כל הזמן להתקדם**. גם כשתטעו, תיכשלו, וחלילה תחטפו ותיענשו חמורות - אל תראו בכך תאונה או נסיגה אחורה, אלא פוטנציאל להתקדם הלאה לקראת הגאולה.

הרעיון הוא כאמור שהחיים בנויים כרצף של נקודות ולכל אחת יש תכלית לקדם אותנו הלאה. רק בסוף המסלול אפשר לחבר את הנקודות ולהבין שכולם יחד הובילו אל התוצאה הטובה. כך אפשר לשיר בכל רגע: כשמביטים על החיים כמו מסע שלם שמכוון בזרועו האוהבת והמחבקת של הקב"ה, אפשר לחגוג כל רגע, בימים המוצלחים כמו בימים הפחות מוצלחים. כי אנו בטוחים שגם הימים הפחות טובים יתבררו כעתיד כחלק מעליה גדולה.

למה הדבר דומה? ביום השני של חג הסוכות תש"ל, אירע אסון בשכונת קראון הייטס החבדי"ת: גברת גאנזבורג, אישה צעירה בת 40 נפטרה ממחלה קשה והשאירה אלמן מיוסר וחמישה יתומים פעוטים. המשפחה לא הספיקה לשבת "שבעה" עקב ימי החג, אך הכאב קרע את הנפש. הגיע ערב שמחת תורה והיתומים הקטנים התלבטו מה יעשה אביהם, החסיד ר' צבי הירש גאנזבורג. היה לו מנהג לצעוד עם ילדיו בליל שמחת תורה לבית כנסת במזרח פלטבוש כדי לשמח את המתפללים בריקודי ההקפות, והילדים הניחו כי האבא לא ימצא השנה את הכוחות לעשות את זה.

אבל ליל שמחת תורה הגיע והאבא ביקש מהסבתא להלביש את הילדים בבגדי חג. המתפללים המבוגרים מחכים לו והוא לא יכול לנטוש את משמרתו. ההליכה התנהלה בדממה, אבל כששערי בית הכנסת נראו, התעברה בו נשמה חדשה: הוא התעלה מעל שברון לבו ורקד עם התורה בכוחות שלא מהעולם הזה. הוא הרים את בית הכנסת על הרגליים וקיבץ את כולם פנימה אל תוך המעגל.

חלפו עשרים שנה. בערב שמחת תורה בתחילת שנות הנו"ן, צלצל הטלפון במשרדי ארגון "צבאות ה'" בניו יורק. על הקו היה יהודי אמיד שביקש לממן תכנית לילדים בשמחת תורה. הצעיר שענה את הטלפון ביקש להבין מה מושך אותו ליזום פעולה כזו שעולה רבבות דולרים? האיש אמר שאינו חסיד חב"ד, אבל יש לו זיכרון שלא מש ממנו. לפני עשרים שנה הוא היה ילד בן 14 בבית כנסת קטן במזרח פלטבוש. היה שם חבדני"ק אחד שהגיע עם חמישה ילדים קטנים ורקד עם התורה בעוז. "אמרתי לאבי", סיפר האיש, "כי מסתמא האדם הזה הוא עשיר והחיים שלו טובים". אבי ענה שהיהודי התאלמן לפני פחות משבוע. "אז למה הוא רוקד?". אבא ענה: "כי היום שמחת תורה וחסיד אמיתי שמח בשמחת התורה". באותו הרגע החלטתי, אמר היהודי, שאם יהיה לי כסף, אגרום גם אני לילדים יהודים לרקוד בשמחת תורה, ועכשיו הגיע תורי לפרוע את ההבטחה...".

3. לקוטי שיחות כד/233: הנקודה של פרשת השירה **כשירה אחת רציפה** היא בכך, שמדגישה כיצד כל המאורעות של היהודים, אפילו אלו שנראות כמו היפך הטוב, מוביל אותם הקב"ה לתכלית אחת: הגאולה האמיתית והשלמה באחרית הימים. זאת אומרת שכולם הם שלבים בסדר העליות שמביאים את שלימות הטוב עבור ישראל, שעי"ז מתגלה לעתיד לבוא שלמות מלכותו של הקב"ה בעולם.

בכך מבאר הרבי דיוק נפלא בדברי הרמב"ם:

ראש השנה לא,א: במוספי שבת מה היו אומרים במקדש? הזי"ו ל"ך. וכדרך שחלוקים כאן, חלוקים בבית הכנסת.

רמב"ם שם: במוספי שבת אומרים שירת האזינו, וחולקים אותה לשישה פרקים הזי"ו לך. וכדרך שקוראים אותה שישה בבית הכנסת ו[כך] אומרים פרק בכל שבת בבית המקדש.

הרמב"ם מעתיק את הגמרא, אבל עושה בה שני שינויים בולטים: א. בעוד שהגמרא אמרה סתם שבבית המקדש קוראים בכל שבת קטע מפרשת האזינו, הרמב"ם כותב להיפך: בכל שבת קוראים **"שירת האזינו"** - ורק אותה עצמה מחלקים קטע בכל שבת. ב. בעוד שהגמרא לומדת את החלוקה בבית הכנסת מהחלוקה בבית המקדש, הרמב"ם הופך בצורה בולטת וכותב איפכא: בבית המקדש נוהגים לחלק כמו בבית הכנסת. מה העניין? והרי בית המקדש היה לפני בית הכנסת?

אלא כאן טמון הכוח של פרשת האזינו הוא בהיותה שירה אחת רציפה, "שירת האזינו", מסלול עגול שמתחיל ביציאת מצרים ומסתיים בגאולה העתידה. וזה כמובן בלט במיוחד בבית הכנסת - כשקוראים את כל הפרשה בקריאה אחת וביום אחד. ולכן מדגיש שבבית המקדש קוראים "**שירת האזינו**" כשירה אחת (ורק אותה גופא מחלקים לשישה פרקים), ויותר מזה מבהיר כי החלוקה בבית המקדש נלמדת מבית הכנסת - ששם ברור שמדובר בשירה אחת רצופה.

לקו"ש שם 232: הרמב"ם רוצה להדגיש שקריאת השירה בכל שבת היא אינה שירה בפני עצמה, אלא בכל אחד ממוספי שבת אומרים '**שירת האזינו**', כל הפרקים הם חלק משירה אחת רצופה. רק בפועל החלוקה היא לומר חלק אחד בכל שבת. ולכן החלוקה נלמדת **מבית הכנסת**, כי שם בולט שכל הקריאה היא עניין אחד נמשך.

להעיר שראיתי ביאור עמוק ונהדר שמקשר זאת למשמעות המילה "שירה": המילה "שיר" בארמית פירושה "מעגל" כמו "שרשרת". הפסוק אומר: "בנות צעדה עלי שור" והכוונה שבנות מצרים סבבו את החומה המעגלית כדי לחזות ביופיו של יוסף. במסכת שבת נאמר: "כל בעלי השיר יוצאים בשיר" והכוונה היא שבהמות יוצאות עם טבעות ושרשראות באוזניהם ובצווארם בשבת.

משמעות הדברים הוא שהשירה נובעת מההבנה שהחיים הם מעגל סגור של התקדמות שנכתבה מלמעלה. אי אפשר בכל רגע לשיר, לולי ההבנה שגם זו לטובה וגם הרגע הזה חלק מהמסלול שלי.

ר' צדוק מלובלין, דובר צדק ה: הוראת המילה 'שיר' – דבר המקיף סדר והיקף עניין, כמו 'כל בעלי השיר יוצאים בשיר' [שפירושו טבעת ושרשרת בעלי החיים שיוצאים בשבת]. וכן זמר וניגון [שחוזר על עצמו כמעגל]. וכך שירת האזינו מקפת כל הקומות לבני ישראל בכל הדורות וסדר ההיקף הזה נקרא שירה.... וכל התורה כולה כוללת סדר היקף כל החיים אשר על פני האדמה ולכך זה מצוה אחרונה בתורה ... וכך סדר העולם, כולו היקף סדר אחד אשר על שמו נקראת התורה עצמה 'שירה'.

עד כאן דיברנו על תפישת 'ההתקדמות הנצחית' ברמה האישית, אבל הדברים נכונים באותה מידה ברמה העולמית. כיום, איננו צריכים להאמין למשה רבנו, אלא לפתח פרספקטיבה רחבה של אלפי שנים ולראות **עד כמה ההיסטוריה לומדת, מתקדמת ומתקנת את עצמה.**

כשמבודדים כל רגע במציאות בפני עצמו, קשה לראות את העולם מוכן לקראת הגאולה. ההיסטוריה היא רצף של כל כך הרבה רגעי שפל, מלחמות וקרבות, אבל אם נפתח מבט של 5780 שנה, נשים לב עד כמה העולם הופך להיות יותר ויותר טוב ומוכן יותר למלכות ה'.

הנה כמה דוגמאות:

אמונה באלוקים: לפני 4000 שנה האמין העולם בעץ ואבן. ואז הפציעה שמשו של אברהם אבינו והוא ניסה לשווק טענה מוזרה: האלוקים הוא יחיד והוא נמצא מעבר לטבע. אברהם היה מושמץ ומצורע ונמרוד זרק אותו לאש באשמת הפצת כפירה, אבל 4000 שנה חלפו וכיום רובו המוחלט של העולם המערבי מאמין באמונתו של אברהם. הפגאניות נותרה כלואה במדינות המזרח הפרימיטיביות, אבל יהודים ולהבדיל נוצרים ומוסלמים מאמינים באמונתו של אבינו. אברהם הוא האיש המשפיע בהיסטוריה העולמית.

קדושת החיים: עד לפני מאות שנים, כשאבא רצה לבדר את ילדיו היה לוקח אותם למופעי אלימות. הם היו צועדים אל הקולוסיאום לחזות בקרבות גלדיאטורים. במופעי אכזריות ורצח בין אנשים לבעלי החיים ובין בעלי החיים עצמם. אבל משנה לשנה האנושות הופכת להיות הומנית ורכה, ואדם שמבקש לפגוע אפילו בחתול ומי מדבר על חייו שלו מסיבות מוצדקות בעיניו - נבלם בידי השלטונות.

שלום עולמי: מאז שחר האנושות, הנורמה המקובלת היא מלחמה, כיבוש ומשטרי דיכוי עריצים. איש לא שאל את אלכסנדר מוקדון, ג'ינגס חאן או נפוליון מדוע כבשו עמים כה רבים ובדרך חיסלו חיים של מיליונים. רק לפני שבעים שנה, נהרגו בשני מלחמות העולם באירופה מאה מיליון איש!.

כיום, יש הסכמה אוניברסלית שהתנהגות כזו ראויה להחרמה. האווירה העולמית חותרת לסיום תקופת המלחמות ואילו הרודנים היו חיים כיום, היו מובאים בפני בית המשפט הבינלאומי בהאג. כך בנוגע לשימוש בנשק: במשך אלפי שנים התחרו מלכים ומעצמות בהגדלת ארסנל הנשק, כולל הנשק הגרעיני. זה היה המצב הכי נרמלי. כיום, מביט העולם כולו על קים גו'נג און כעל מטורף בודד ופועל כדי להסיר ממנו את האיום.

שפע ואריכות ימים: עד לפני כמאה שנה, אנשים בעולם הסתובבו עם מחשבה אחת: איך גומרים את היום הזה בחיים? אנשים לא ביקשו הרבה, רק שהמלך לא יפרוץ במלחמת שלושים השנים ומיליון גברים לא ישובו ממנה, רק שלא יפרוץ רעב ומיליונים ימותו, ורק שלא תפרוץ מגפת טיפוס, דיזנטריה או אבעבועות שחורות ועיירות שלמות יימחקו. כל אדם שישחזר את תולדות משפחתו שלושה דורות אחורה, משהו כמו שבעים שנה אחורה, ישמע על ילדים ומבוגרים שמתו ברעב ובמגיפות.

ובכל זאת, הרמב"ם מנבא בסוף ספרו כי לא יעזור שום דבר, העולם מתקן את עצמו והולך למקום מושלם. והנה מעין זה זוכים לראות כבר היום: הפניציליין ניצח את רוב החיידקים, מוסד האו"ם מצליח למנוע את רוב המלחמות ומנהיגי העולם עושים הכל כדי להתגבר על מאבקים בדרכים דיפלומטיות, ואפילו הרעב בדרך להשמדה. תשעים אחוז מאוכלוסיית העולם אינה סובלת מרעב, ומדענים מעריכים כי עד 2030 יתגברו כליל על בעיית הרעב בעולם.

אם כבר, יותר אנשים מתים מקוקה קולה מאשר מרעב...

כמובן, גם היום ישנם רודנים בסוריה ובמקומות אחרים שראויים למוות מידי, אבל היום לפחות הם מוקעים בראש כל חוצות. הם לא יכולים לצאת מהמדינה. אבל היטלר וסטאלין לא חשבו שהם צריכים להתבייש במה שהם עושים. האווירה הייתה שהכול מותר והעולם הוא גו'נגל בו החזק שורד.

לא נותר אלא לבקש שהמסע כבר יושלם וכפי שמבטיחה פרשתנו עצמה: "אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא" ואמרו חז"ל: "מכאן לתחיית המתים מן התורה" בקרוב ממש.

מה זה אומר בתכל'ס? החסיד רבי מענדל פוטרפס היה אדם דגול שנשלח לעשר שנים במחנה עבודה בסיביר. סביבו ישבו אנשים מהאליטה האינטלקטואלית של רוסיה, כאלו שהעזו למחות נגד השקר של סטאלין ולצעוק ש'המלך ערום' ומצב רוחם היה שפוף. הם חלמו על הקריירה שנגדעה, על המשכורת שנעלמה והחירות שנלקחה. לעומתם, רבי מענדל היה תמיד שמח עם חיוך על הפנים.

פעם שאלו אותו איך הוא מצליח? במיוחד שחייו הגשמיים היו מאוד לא קלים? לא פעם רעב ללחם, משום שהתעקש להקפיד על חוקי הכשרות ככל שהיה יכול? ענה להם: "ההבדל ביני וביניכם שאתם רוצים להיות במקום אחר ולכן אתם חשים כלואים. אני קשור לקב"ה ואת זה אני עושה בכל מקום שאני נמצא. העובדה שאני כאן משרתת בוודאי מטרה כלשהי ולכן אני בן חורין גם כאן.

לאחר שנים, כשהשתחרר והפך להיות המשפיע בישיבה בכפר חב"ד, ישב עם תלמיד ושאל: "מי האדם הקדוש בעולם?". התלמיד ענה: "אברהם אבינו, משה רבינו". אבל רבי מענדל אמר: "לא, אתה הקדוש בעולם שיכול לעשות דברים שאף אחד לא יעשה מלבדו". "ואיפה המקום הקדוש בעולם?". התלמיד אמר: "הר הבית, מערת המכפלה". אבל רבי מענדל התעקש: "המקום הקדוש ביותר עבורך הוא זה שאתה נמצא בו עכשיו, הוא ממתין רק לך". "ומהו הזמן הקדוש ביותר?". התלמיד אמר: "יום הכיפורים". אבל רבי מענדל תיקן: "הזמן הקדוש ביותר הוא הרגע הזה, לא יהיה עוד רגע דומה...".

תוספת לחג הסוכות

באותה דרך אפשר לבאר שאלה עצומה הקשורה בטעם חג הסוכות: מה פתאום עוזבים יהודים נורמלים את הבית ועוברים לגור באוהל? במיוחד השאלה קשה לדעת רבי עקיבא שהסוכות נועדות להזכיר את האוהלים הרעועים במדבר. ציווי התורה הוא:

> **4. ויקרא כג:** בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים.

זאת אחת המצוות היחידות בהן מדגישה התורה: "**למען ידעו דרתיכם**". כאן חשוב **לדעת**, מצוות הסוכה היא לא רק להוריד כיסא מהבית ולשבת בסוכה, אלא לכוון ולחשוב ולראות בה את ההיסטוריה שלנו. מה באה להזכיר הסוכה? מהן אותן "סוכות" בהם הושיב הקב"ה את אבותינו?

> **סוכה יא,ב:** 'כי בסוכות הושבתי' - ענני כבוד היו דברי ר' אליעזר. רבי עקיבא אומר: סוכות ממש עשו.

הטעם שהתקבל להלכה הוא עמדת התנא רבי אליעזר בן הורקנוס. הוא מוציא את המילה "בסוכות" מפשוטה ומעניק לה משמעות חדשה: הסוכה מזכירה את ענני הכבוד, האקווריום המוגן בתוכו צעדו אבותינו ארבעים שנה במדבר. הם היו מוקפים משבעה כיוונים בעננים כמו תינוק העטוף בשמיכת אמו. העננים הגנו עליהם מפני חום המדבר, חצי האויבים, יישרו את הדרכים וגיהצו הבגדים.

ולמרות שאין זה פשט המילה "בסכות", אבל רבי אליעזר מעדיף את הבנת **הפסוק הכללית**, שמדברת על חסד מיוחד שעשה אתנו הקב"ה, והפסוק גם מדגיש "בסכות **הושבתי** את בני ישראל", וזה מתאים יותר לענני הכבוד שהיו מחווה **אלוקית** שבאה מלמעלה ללא מגע יד אדם. כמובן, לשיטתו ברור גודלו ויופיו של החג שמנציח נס מדהים (ראו העמקה בהערה[3]).

ואולם רבי עקיבא חולק על הדברים בתכלית, שכן **זה לא פשט המילה "סכות"**. בעוד שפירושו של רבי אליעזר הוא דרש יפה, אבל אינו הפשט[4]. בעשרות המקומות שמדברת התורה על ענני הכבוד היא קוראת להם פשוט "עננים", כמו "לא ימיש עמוד הענן יומם", "ויסע עמוד הענן מפניהם" ועוד. מנגד, כשכותבת את המילה "סכות" הכוונה היא אחרת ואפילו הפוכה בתכלית: אוהלים רעועים.

הנה האזכור הראשון של המילה "סכות" בתורה:

> **בראשית לג,יז:** ויעקב נסע סכתה ויבן לו **בית** ולמקנהו עשה **סכת** על כן קרא שם המקום סכות - **רמב"ן:** שבנה לו בית גדול ובו מגדל עז להינצל מפני עשו [ואילו לצאנו הספיקה סוכה].

כך שסוכה היא ההיפך מבית. אם 'ביתי הוא מבצרי', סכה היא מקום הסכנה. כשיעקב הגיע ארצה עשיר הקים למשפחתו בית יציב ומוגן מפני עשו, ואילו למקנהו הסתפק ב"סכות", באוהלים קלים בטבע. בהתאם לכך מפרש רבי עקיבא בעניינו (כמובא לעיל): "בסכות הושבתי - **סכות ממש עשו להם**". היינו שמצוות הסוכה נועדה להנציח את האוהלים הרעועים בהם התקיימו אבותינו במדבר.

מעניין להעיר כי עמדתו של רבי עקיבא התקבלה ונוגעת גם להלכה ממש:

> **משנה סוכה א,א:** סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה [שהסכך שלה גבוה מעשרה מטר מהקרקע] פסולה...

> **גמרא ב,א:** אמרה תורה כל שבעת הימים **צא מדירת קבע ושב בדירת עראי** - עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי, למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת קבע.

עיקרה של הסוכה נועד להזכיר את אוהלי הנדודים במדבר ולכן[5] הסוכה חייבת להיות אוהל עראי שמסמל את **ההיפך מהבית**. היא

---

3 בשיעור לסוכות שנה שעברה הארכנו להסביר את עומקה של דעת רבי אליעזר: נס ענני הכבוד מביא לשיא את **אהבתו וחיבוקו של הקב"ה לעם ישראל**, שכן ענני הכבוד נועדו רק לשם **איכות חיים** ו**לא לשם החיים עצמם**. הם לא נועדו להצלת חיים כמו נסי פסח ופורים, אלא רק להגן מפני החום, דבר שאינו מהווה איום על החיים. עמים רבים חיים בחום המדבר אלפי שנים ושורדים שם (ראו בארוכה לקו"ש לב/147).

בכך ביארנו את הסיבה שהמצטער פטור מן הסוכה, שכן עיקר מטרת הסוכה היא לבטא את החיבוק והעטיפה של הקב"ה לישראל ומה שייך להצטער בחיבוק? אם אתה מצטער - אין זו סוכה.

4 הפלא הוא שרש"י על התורה מפרש בדרך הפשט כרבי אליעזר: "ענני כבוד היו". אמנם המזרחי כותב שרשי נוקט כך משום המילה "הושבתי" שמתאימה יותר לדעה זו וראו גם רמבן שם.

5 ראו לקו"ש לב/142 ושם הערות 23-22 שכן הוא רק **לדעת רבי עקיבא**, אבל רבי אליעזר סובר בסוכה ז,ב שהסוכה היא **דירת קבע**. ומבאר רבנו שם שלא שייך לומר על ענני הכבוד תואר "עראי".

חייבת להיות ניידת, רעועה ולא יציבה. כך שהסוכות לא נועדו להזכיר את החלק הפלאי של החיים במדבר, אלא ההיפך: את שלב הנדודים וחוסר הביטחון.

ולא צריך להיות מפרש כדי לתמוה: איפה הנס? איך אפשר להשוות בין חגי ההצלה האחרים שמסמלים את אחיזתם של ישראל מעל הטבע ובין סוכות שמזכיר תקופה רעועה בהם חיינו כאחרוני הבדווים במדבר? הנה קושייתו הזועקת של רבי משה אלשיך, שמוצגת במילים כואבות במיוחד:

> **אלשיך כג,מא**: לא יאות לו יתברך צוותנו לעשות את חג הסוכות אם לא בזמן שבית המקדש קיים ... כי אין שמחה מעת החרבן, כי איזו שמחה נערוך בגלות? ואדרבה אם היתה הדעת שופטת, נשב בסוכות ש**לא לשם שמחה** אלא לשם טלטול מדירת קבע - **זכר לגלות! ולא שבעה ימים בלבד יהיה!**.

הסוכות מציינות את **הגלות** יותר מאשר הגאולה!. האלשיך שחי באחת התקופות הקשות בהיסטוריה, כאשר התקבצו סביבו גדולי המקובלים בצפת שהיו ממגורשי ספרד או צאצאיהם, שואל בכאב: האם טלטול הסוכה אינו סמל לשברונם של ישראל בגלות?! האם לא היינו צריכים להישאר בסוכה יותר משבעה ימים...?!. (ראו סיפור טוב בהערה[6]).

אולם האמת היא שהנס של רבי עקיבא הוא פלא עצום יותר מהנס של רבי אליעזר: הסוכות מלמדים אותנו **שאין דבר יציב יותר מהשבריריות של הסוכות.** ארבעים שנה הם נעו ונדו במדבר, רובם מתו שם ואדם זר היה יכול לחשוב שהמסע הזה לא מוביל לשומקום, אבל בסוף הגיעו לארץ ואדרבה: התברר שארבעים השנים שם חיסנו וחישלו אותם לקראת כיבוש הארץ. שום יום לא היה מיותר והכל היה חלק מתהליך הפיכת עם של עבדים לשגריריו של הקב"ה בעולם.

סוכות מזכיר לנו שהחיים אינם רק הצלחות ורגעי אושר, הם מלאי ארעיות ושבריריות, אבל זה חלק מהדרך ואי אפשר בלעדיה להגיע ליעד.

כשאדם מתמודד עם חוסר ודאות, הוא מחפש מנועי ביטחון חדשים. הוא כמה ליתד חדשה להישען עליה. הוא אינו יכול לסמוך על מנועי הביטחון הישנים - על העסק שבנה, על הניסיון שצבר, על מערכת הקשרים שהקים, על ביטוח הבריאות הפרטי - משום שהכול התמוטט ביחד עם העולם הישן. כעת הוא צריך לבנות מערכת ביטחון פנימית. וכאן בא רבי עקיבא ומלמד את סוד החיים: אנחנו תמיד נוסעים באוטובוס של האלוקים. נכון, יש רגעים שנדמים כבלגן מוחלט, אבל אף אחד לא הבטיח גן של שושנים וחיים של הגשמת משאלות. **האמונה איננה מתכון לחיים קלים, היא לא הדרך להשיג וודאות, היא המתכון להתקיים בחוסר וודאות.** האדם המאמין דומה לילד במתקני השעשועים בלונה פארק. הוא מתהפך ברכבת הרים וצועק, אבל בלי בהלה. הוא סומך על המפעיל שדואג להנאתו.

כך מתאר השיר החסידי[7]: 'יושב יהודי בסוכתו הקטנה, הרוח נושבת ומאיימת לכבות את הנרות. לפתע נכנסת אשתו בפנים חיוורות, מגישה את המרק ואומרת באימה: עוד רגע תיפול הסוכה. אל תדאגי בגלל הסוכה, ככה זה קרוב לאלפיים שנה, והסוכה עדיין עומדת'. חסידים נוהגים להוסיף בתוך השיר: "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת".

סיפור מיוחד במינו (ארי סמית, גיליון כפר חבד 1800): ר' דניאל מייערס מאמסטרדם היה פרופסור מוכר לאנתרופולוגיה, חוקר קבוצות ותרבויות. הוא הסתובב באוניברסיטה חבוש בכיפה וציציות משתלשלות ממכנסיו (כנראה היה בעצמו אתגר אנתרופולוגי...). אולם בתחילת הדרך, הוא חווה רגעים מאתגרים, כפי שמספרת אשתו, תבלחט"א, הגברת מרים:

"זה היה בחורף תשל"ג, חורף גשום ומעונן שסימל את הדכדוך בביתנו. המשפחה גדלה והיו לנו 5 ילדים, אבל לא ייצרנו הכנסות. שכר הדירה היה יקר, ההוצאות מסביב עלו הון תועפות ונאלצנו לשקול כל פרוטה. הגיע חג הפורים, דניאל חזר מבית הכנסת ומצב רוחו היה שפוף, מודאג ומכונס. רצינו להזמין כמה אורחים לסעודת פורים, אבל פשוט לא הייתה היכולת לקנות מצרכים ולערוך שולחן.

"ואז הגיע הקש ששבר את גב הגמל. מעטפה נדחפה תחת דלת הבית והתנוססו עליה אותיות גדולות: "מתנות לאביונים". זה היה שכן 'יקה', דייקן ואולי דייקן מדי, שהכניס במעטפה את הסכום הדרוש לקניית לחמניה ושקית שוקו, כמצוות היום... זה לא סיפק לנו עזרה, רק עלבון גדול...

"למחרת, שושן פורים, היה לי תור אצל רופא שיניים. ביקשתי מבני, דוד, בן השמונה, שיחזיר את שרה הקטנה בת החמש מהגן הביתה. התיישבתי על כיסא הטיפולים ופתאום החלו ליילל צופרי אמבולנסים. אינני יודעת מה נכנס בי, אבל זינקתי מהכיסא ואמרתי: 'זה הילדים שלי'. רצתי ברחוב ועוברי אורח סיפרו כי ילד יהודי רכב על אופניו עם אחותו ורכב משטרתי פגע באופניים. הילדה יצאה בנס ללא פגע, אבל הילד פונה באמבולנס. רצתי לבית הרפואה ואכן זה היה דוד. בחסדי שמים, הראש לא נפגע ועיקר הפגיעה הייתה ברגל ולאחר ניתוח והחלמה הוא חזר לעצמו.

למחרת ההלם, יז אדר, התקשרנו לרבי מליובאוויטש לבקש ברכה. בעלי זכה ליחס קרוב עם הרב חודקוב, מזכירו של הרבי. הוא סיפר

---

6 לפני כ-150 שנה הוזמן מושל העיר ברלין, לחגוג את סעודת "ליל הסדר" בבית רב העיר ברלין, הרב צבי הירש לוין. האורח הסב ליד השולחן המפואר והקשיב לשאלת הבן הצעיר "מה נשתנה".

המושל פנה אל הרב ושאל: "רבי, אינני מבין, מדוע הבן שואל היום 'מה נשתנה הלילה הזה'? היה עליו לשאול שאלה זו בחג הסוכות כאשר עזבתם את ביתכם הנוח ועברתם לגור בסוכה רעועה שאינה מגנה מפני הקור והרוחות?". ענה הרב בחיוך עצוב: "היהודי מורגל בצרות רבות. הוא רגיל להיות מגורש מביתו ולכן אין הילד מתפלא כלל בחג הסוכות, לפי שמצב זה רגיל בעיניו... אולם כשישבים ליד שולחן ערוך בכלים יקרים בפסח, מיד מתפלא הבן ושואל מה נשתנה?"...

7 ביצוע השיר באידיש: https://www.youtube.com/watch?v=19uvKOHXyl8.

וכאן תרגום לעברית מדוברת (יחסית): http://forum.otzar.org/viewtopic.php?f=62&t=36467.

על התאונה ואז הוסיף ושאל: "למה זה קורה לנו"?. הרב חודקוב היה אמור להיכנס לחדרו של הרבי כדי להעביר את הדברים, אבל פתאום נשמע קולו של הרבי על הקו: "ער איז ניט געווען בשמחה אין פורים" (הוא לא היה בשמחה בפורים). נרעדנו, קפאנו על מקומנו... מני אז הפך ביתנו למוקד עליה לרגל בפורים. בהולנד ידעו שמי שרוצה לטעום שמחת פורים - מקומו במשפחת מייערס...

מה שהרבי רצה להעביר לפרופסור מייערס הוא: אין לך את הזכות להפסיק לשמוח. גם באותם רגעים שהרגשת אבוד ומושפל, גם אז היית עטוף בחיבוק של האלוקים, לרגע לא נעזבת...

כעת אין פלא בכך שחג הסוכות הוא השמח בשנה. המסר הכביר שלו מרים לגובה מעל קשיי היום-יום ופותר את חוסר הוודאות. כך ביאר פעם הרבי נקודה נפלאה: הרמ"א מתחיל את הגהתו לשולחן ערוך במילים "שויתי ה' לנגדי תמיד", ומסיים במילים: "טוב לב משתה תמיד". שכן יהודי חי על שני "תמידים", ככתוב "שנים ליום עולה תמיד". בתחילת היום הוא מעמיד לנגד עיניו את שעבודו למצוות ה', ואז הסך הכול של חייו הוא "טוב לב משתה תמיד".

ליקוטי שיחות כו/210,214: הרמ"א מתחיל את הגהותיו לשולחן ערוך במילים 'שויתי ה' לנגדי **תמיד**', וחותם בדיני פורים קטן: 'בי"ד באדר ראשון ירבה קצת בסעודה ... וטוב לב משתה **תמיד**'. הפעמיים 'תמיד' הללו הם כנגד 'שנים ליום עולה תמיד' ... לפני שיהודי מתחיל את עבודת היום עליו לשוות לעצמו את ה' תמיד, לקבל עליו עול מלכותו ועול מצותיו. ואחרי שמסיים את כל העבודה, מגיע העניין של 'וטוב לב משתה תמיד', השמחה מהזכות להיות קשור ומחובר עם מצוות ה'.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי

ר׳ שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי

להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב

השיעור המלא באתר
haravshneor.co.il